

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **J. Š.**, bývajúceho v S., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni**, so sídlom v Bratislave, ., N., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10 C 256/2004, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 187/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 C 187/2006 vo výroku, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Humenné z 22. septembra 2006 sp. zn. 10 C 256/2004 a vo výroku o zamietnutí návrhu vo vzťahu k nároku na zaplatenie sumy 139 800,- Sk s príslušenstvom z titulu náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, konanie v tejto časti zastavil a vyslovil, že po právoplatnosti postúpi vec Sociálnej poisťovni Bratislava, a vo výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 22. septembra 2006 č. k. 10 C 256/2004-63 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia 150 000,- Sk a trovy konania vo výške 34 545,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Uviedol, že navrhovateľovi, ktorý pracoval vo V. ako opravár strojov nepretržite od roku 1969 do roku 2001, bola dňa 9.1.2002 zistená choroba z povolania – porucha sluchu spôsobená hlukom. V konaní sa domáhal zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z titulu tejto choroby z povolania (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov) a náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti za obdobie od 13.12.2001 do 26.10.2002 a po skončení práceneschopnosti

za obdobie od 14.11.2002 do 28.10.2004. Vzhľadom na obmedzenia následkom choroby z povolania spočívajúce v takmer nemožnosti zamestnať sa dospel k záveru o primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na päťnásobok základného počtu bodov (500 x 60 – 150 000,- Sk). Nárok na náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti nepriznal z dôvodu nesplnenia podmienok vzniku tohto nároku t. j. spôsobenie škody – pokles zárobku a pokles zárobku v súvislosti s chorobou z povolania. Práceneschopnosť navrhovateľa pozostávala z dvoch po sebe idúcich práceneschopností a to od 13.12.2001 do 1.1.2002 a od 2.1.2002 do 26.10.2002, ktoré nesúviseli s liečením choroby z povolania. Pracovný pomer vo V. skončil 30.11.2001 a choroba z povolania mu bola zistená až po jeho skončení (9. 1. 2002). K poklesu zárobku navrhovateľa nedošlo, keďže v čase práceneschopnosti nebol v pracovnom pomere a nepoberal mzdu. Za nedôvodný považoval aj nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, pretože podmienkou jeho priznania je vykonávanie zárobkovej činnosti po vzniku choroby z povolania alebo poberanie invalidného, prípadne čiastočne invalidného dôchodku priznaného v súvislosti s chorobou z povolania. Navrhovateľovi bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok od 26.10.2002 a v rozhodnom období pre zistenie priemerného zárobku (3. štvrtrok 2002) bol práceneschopný pre ochorenie nesúvisiace s chorobou z povolania a jeho zárobok nebolo možné určiť podľa zákona č. 1/1992 Zb., keďže nebol zamestnaný a pracovný pomer skončil z organizačných dôvodov bez súvislosti s chorobou z povolania. O trovách konania rozhodol podľa 142 ods. 3 O. s. p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 187/2006 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu vo vzťahu k nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu 150 000,- Sk a zrušil ho vo výroku o zamietnutí návrhu vo vzťahu k nároku na zaplatenie sumy 139 800,- Sk s príslušenstvom z titulu náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, v tejto časti konanie zastavil a vyslovil, že po právoplatnosti postúpi vec Sociálnej poisťovni Bratislava. Odporkyni uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania 34 545,- Sk k rukám právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Čo sa týka nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti (vo výroku o nepriznaní nároku za stratu na zárobku počas práceneschopnosti odvolanie podané nebolo) dospel k záveru, že po 31. decembri 2003 nemajú všeobecné sudy právomoc rozhodovať o návrhu zamestnanca na priznanie náhrady škody spôsobenej na jeho zdraví chorobou z povolania, lebo o tom od 1. januára 2004 (od účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z.

o sociálnom poistení) rozhoduje v prvom stupni Sociálna poisťovňa. Teda plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania vzniknuté, ale neuplatnené do 1. 1. 2004, treba po 31. 12. 2003 považovať za nároky na dávky sociálneho poistenia a konanie o takomto nároku začaté po 31.12.2003 za konanie vo veci sociálneho poistenia. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 3 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu vo vzťahu k nároku na zaplatenie náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, konanie v tejto časti zastavené a vyslovené, že po právoplatnosti postúpi vec Sociálnej poisťovni Bratislava, a výroku o náhrade trov konania podala dovolanie odporkyňa. Nestotožnila sa so záverom krajského súdu o nedostatku právomoci súdu na rozhodovanie o nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti uplatneného navrhovateľom s poukazom na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Cpj 9/06 o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania, podľa ktorého rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, o náhrade za stratu na dôchodku a o náhrade nákladov na výživu pozostalých, vzniknutých z pracovných úrazov alebo chorôb z povolania do 31. decembra 2003, patrí do právomoci súdu, aj keď nároky boli uplatnené po účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Zdôraznila, že tento právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyústil do prijatia zákona č. 677/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom bol doplnený § 272 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení o odsek 11, podľa ktorého spory o nárokoch podľa odsekov 9 [o náhrade za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a o náhrade za stratu na dôchodku, ktoré neboli právoplatne skončené do 31. júla 2006 (§ 272 ods. 5), sa po tomto dni rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Táto náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a náhrada za stratu na dôchodku, ak nárok na ich výplatu trval aj po 31. decembri 2003, sa považujú od 1. januára 2004 za úrazovú rentu a poskytujú sa v sume, v akej patrili k 31. decembru 2003 po zvýšení podľa tohto zákona. Na zvyšovanie úrazovej renty platí § 82

rovnako] a 10 [o náhrade nákladov na výživu pozostalých, ktoré nebolo právoplatne skončené do 31. júla 2006 (§ 272 ods. 6), sa po tomto dni rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Táto náhrada nákladov na výživu pozostalých, ak nárok na jej výplatu trvá aj po 31. decembri 2003, sa považuje od 1. januára 2004 za pozostalostnú úrazovú rentu a poskytuje sa v sume, v akej patrila k 31. decembru 2003 po zvýšení podľa tohto zákona. Na zvyšovanie pozostalostnej úrazovej renty platí § 82 rovnako] rozhodujú súdy. Namietala aj rozhodnutie o trovách konania z dôvodu, že okresný súd jej uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 34 545,- Sk a napriek právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa v tejto časti (a splnení tejto povinnosti) odvolací súd ju znova na ich zaplatenie zaviazal. Žiadala preto vyhovieť dovolaniu, rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O. s. p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených

v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O. s. p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Zákonné ustanovenie § 237 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku či uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, nedostatok zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám konania. Z vyššie uvedených väd konania dovolací súd zistil existenciu vady v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. t. j. odňatie možnosti účastníka konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím je aj rozhodnutie súdu, ak pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

V zmysle § 7 ods. 1 O. s. p. súdy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ako to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O. s. p.). Podľa § 104 ods. 1 veta druhá pred bodkočiarkou O. s. p., ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu.

So zreteľom na nejednotnosť rozhodovania súdov Slovenskej republiky v otázke, do právomoci ktorého orgánu patrí od účinnosti zákona o sociálnom poistení rozhodovanie o nárokoch vyplývajúcich z pracovného úrazu a choroby z povolania, sa na návrh predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 21 ods. 3 písm. b/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov) uskutočnilo spoločné rokovanie občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Na tomto rokovaní bolo prijaté stanovisko (§ 22 ods. 1 písm. b/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 27/2006. Podľa tohto stanoviska rozhodovanie o nárokoch na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, o náhrade za stratu na dôchodku a o náhrade nákladov na výživu pozostalých, vzniknutých z pracovných úrazov alebo chorôb z povolania do 31. decembra 2003, patrí do právomoci súdu, aj keď nároky boli uplatnené po účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. V odôvodnení stanoviska je (o. i.) uvedené, že nároky zamestnanca vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania do 31. decembra 2003 prejednávali a rozhodovali o nich súdy ako o spore, ktorý vyplýva z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O. s. p.). Išlo o nároky na náhradu za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku, za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, účelne vynaložené náklady spojené s liečením a vecnú škodu [§ 198 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len zákonník)]. I keď zákon o sociálnom poistení priniesol rozličné zmeny, ktoré vo svojej podstate zasiahli aj do právomoci súdov v týchto veciach, právomoc Sociálnej poisťovne nie je ani po 1. januári 2004 daná vo veciach nárokov na zvýšenie bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, lebo v zmysle zákona o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia o týchto nárokoch rozhoduje súd (§ 5 ods. 5 zákona o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia). Za týchto okolností by názor, podľa ktorého nie je daná právomoc súdu vo veciach nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, v konečnom dôsledku znamenal odmietnutie spravodlivosti, čo je v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V prejednávanej veci nebol dôvod odkloniť sa od uvedeného stanoviska občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V zhode s právnymi závermi, na ktorých toto stanovisko spočíva, dospel dovolací súd aj

v prejednávanej veci k záveru, že na konanie o navrhovateľovom nároku na náhradu škody z titulu choroby z povolania uplatnenom návrhom z 3.11.2004 (náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti), ktorá vznikla pred 1. januárom 2004 (podľa obsahu spisu 9. 1 2002), je daná právomoc súdu v zmysle § 7 O. s. p.

Zastavením konania pre nedostatok právomoci súdu v zmysle § 104 ods. 1 O. s. p. bez toho, aby boli splnené podmienky pre postup podľa tohto ustanovenia, bola odporkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. a realizovať procesné práva, ktoré jej Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov v občianskom súdnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedeného dôvodu zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti ako aj s ním spojený výrok o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 , 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243 d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. novembra 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

